

I Vestindisk Pakhus, der har en buste magen til den, der blev ødelagt ved en kunstnerisk aktion, bliver man mindet om, at farvede skulpturer ikke passede ind i den eurocentriske forestilling om det hvide europæiske.

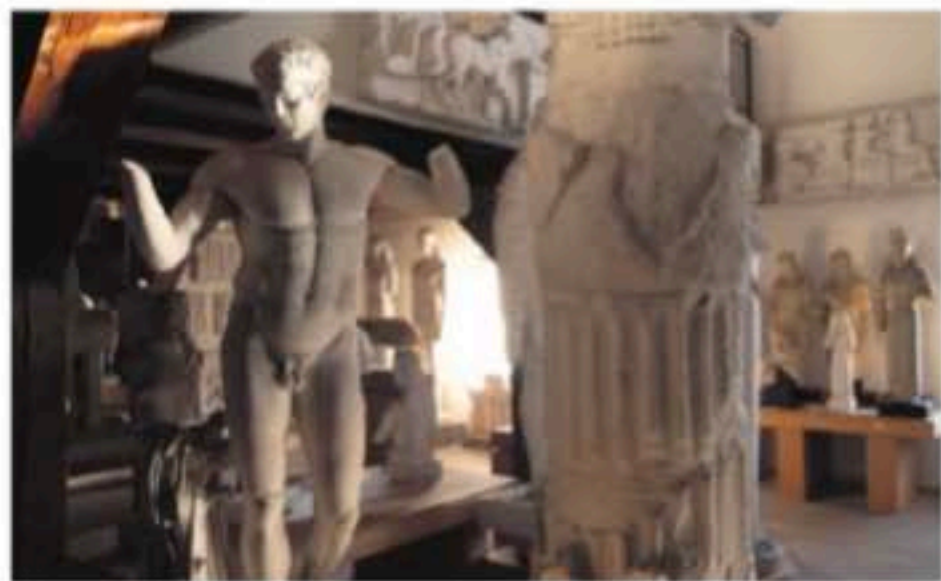
Af Joachim Talbro Paulsen
jtpo@berlingske.dk
Foto: Linda Kastrup

»DET ER ET **KOLONIALT**
RACISTISK VALG
AT RENSE VORES
HISTORIE FOR FARVER«

Museumsinspektør Henrik Holm ved en gipsafstøbning af en buste af Frederik V, magen til den, der blev smidt i Københavns Havn.

Den Kongelige Afstøbningssamling huser over 2000 afstøbninger af skulpturer fra antikken og frem.

Foran Vestindisk Pakhus står en kæmpemæssig sort skulptur, forestillende Mary Thomas, der var en af anførerne i en opstand mod de hvide plantageejere i Dansk Vestinden. Den klare november sol gør, at farveforskellen mellem »I Am Queen Marys« og Michelangelos »David«, der står ved siden af, synes meget stor.

De kridhvide skulpturer fra antikken og op til nutiden, vi er vant til at se, er ifølge museumsinspektør ved Den Kongelige Afstøbningssamling Henrik Holm helt bevidst affarvede. Som et racistisk levn fra kolonitiden, hvor man ønskede, at de mægtige skulle fremstå så hvide som muligt, siger han. Han er uddannet kunsthistoriker og, skal det vise sig, en ret socialt bevidst én af slagsen.

Anledningen til vores besøg på Den Kongelige Afstøbningssamling ved Toldboden er, at Vestindisk Pakhus også huser en helt bestemt buste. En buste, der ikke er til at skelne fra den, der blev smidt i havnen af den nu bortviste institutleder ved Det Kongelige Danske Kunstakademi Katrine Dirckinck-Holmfeldt. Selv om en del påstod, at den var uersattelig, var busten altså ikke mere uersattelig, end at man

kan lave en kopi mere, hvis man har lyst til det.

»Den er fuldstændig magen til den, der røg i havnen. Den, der røg i havnen, er fra 1950'erne, og den, vi har, er fra 1926. Man kan i princippet lave alle de afstøbninger, man vil, hvis bare man betaler håndværkerlønnen på 30-50.000 kroner,« siger Henrik Holm.

Årets julegaveidé

Du siger, det koster 30-50.000 kroner at lave en kopi. Det er vel for den første - ville de næste blive billigere?

»Ja, helt klart.«

Det er jo årets julegaveidé!

»Haha, ja, det kunne det være! Men vi plejer at sige, at hvis man laver for mange kopier, så ryger værdien jo. Men hvis der ikke er nogen reel værdi, så kan man jo bare producere løs.«

Den Kongelige Afstøbningssamling huser over 2000 afstøbninger af skulpturer fra antikken og frem. Solen og dens bølgende spejlinger i vandet skinner ind ad vinduerne og oplyser på skift forskellige skulpturer. Fotografen kan næsten ikke styre sin glæde over antallet af smukt belyste og udførte motiver.

Inklusive altså årsagen til besøget: Gipsbusten af Frederik V.

Desværre har Den Kongelige Afstøbningssamling haft meget begrænset åbningstid siden 2016, fordi den økonomiske situation ikke tillader andet lige nu, siger Henrik Holm.

Racistisk hvidvaskning

Men ifølge Henrik Holm er Vestindisk Pakhus stedet for den diskussion om kolonialisme, slaveri og imperialisme, som Katrine Dirckinck-Holmfeldt gerne ville have, og som hun gjorde opmærksom på med sin aktion.

»Sagen er jo, om Anonyme Billedkunstnere (som de aktionerende kaldte sig, red.) får fortalt historien om slaveriet, som de vel prøvede på med hærværket. Men denne buste står jo i Vestindisk Pakhus. Vestindisk Kompagni havde til huse her, og her opbevarede produkterne af slavernes arbejde. Her står nu 2000 helt hvide figurer, som peger på en hvidvasket historie.«

Hvordan det?

»Det er et kolonialt racistisk valg at rense vores historie for farver. De eneste farvede skulpturer, der er herinde, er faktisk lavet af kvindelige kunstnere, der ville minde os om, at antikken var farvet. Helt vildt hysterisk farvet, faktisk.«

Henrik Holm forklarer, at man allerede fra renaissance gjorde skulpturer fra antikken hvidere, end de oprindeligt var, og at alle, »der vidste noget om det«, godt vidste, at skulpturerne tidligere var farvede.

»Men de farvede skulpturer passede ikke ind i den eurocentriske forestilling om, at det europæiske var hvidt. Der er vel det, man kan kalde en racistisk hvidvaskning af historien, som tager fart efter, at Columbus tager afsted mod Amerika, og man bliver interesseret i at fremme en hvid verdensorden og den imperiale, koloniale tankegang,« siger museumsinspektøren.

Så når Katrine Dirckinck-Holmfeldt siger, at busten, hun ødelagde, og den rytterstatue, som den er en afstøbning af, blev lavet for at demonstrere kongemagten, og at det var det, hun ville demonstrere mod, så er du enig?

»Jeg er enig i, at kongemagtens imperialism kan man demonstrere mod. Men der er mange mere kvalificerede måder at gøre det på. Men jeg er enig i, at man godt kan fortolke hensigten med statuen sådan, men at der også er flere andre mulige fortolkninger.«

Så hvad synes du om aktionen?

»Den var et trist eksempel på, at man kan tale om de rigtige ting på en forkert måde.«

Hvordan det?

»Alle, der ikke vil have den diskussion og vil angribe præmissen for den diskussion, har fået en gratis omgang.«

Men vi diskuterer vel også vores kolonifortid? Eller hvad?

»Vores historie burde give anledning til, at vi taler om nutidens slaveri. Er trafficking slaveri, som nogle lande klassificerer det som? I Danmark har bygningsarbejdere også levet under usle forhold. Selvfølgelig er det ikke det samme, men det minder om det samme. Slaveriet er altså ikke fuldstændig ophørt.«

Oppe foran den gipsbuste, som er magen til den, Katrine Dirckinck-Holmfeldt m.fl. smed i havnen, taler vi om, hvad der vel er det helt centrale i sagen: Den kunstneriske værdi af ødelæggelse.

Katrine Dirckinck-Holmfeldt sagde i Deadline, at busten nu var et kunstværk i modsætning til før, den blev smidt i havnen. Den var blevet »rematerialiseret«, sagde hun.

Men selv om Henrik Holm godt forstår hensigten, er han ikke enig i aktionens kunstneriske kvalitet.

Er busten nu ikke et større kunstværk, end den var før? Hvor det før var en kopi, men nu er et originalt værk?

»Nej. Hvis man udstillede den ødelagte buste, så kunne den vise en kritisk stillingtagen til imperialismen. Men jeg tror ikke, at det vil tjene kunstakademiet at udstille den destruktion. Jeg har faktisk været med til at smadre busten her, men det var en velovervejet handling, hvor vi vidste, at vi havde en kopi, der ikke kunne bruges mere. Siden fik vi kunstnere til at omforme den, og på den måde blev der et nyt værk af samme gips. Det var noget, vi gjorde som en begivenhed, da vi stadig havde åbent for offentligheden.«

Men selv om Henrik Holm altså er ked af, at gipsbusten røg i havnen, og synes, at aktionen mangler kunstnerisk værdi, er der en anden langt større destruktion, der efter hans mening er langt værre.

»Da vi sidst blev flyttet, røg der 500 afstøbninger, der blev destrueret. Det er jo en utilsigtet statsautoriseret destruktion i en skala, hvor Anonyme Billedkunstnere slet ikke kan følge med. Det synes jeg egentlig er mere interessant at tale om. Det er altid nemt at tale om kunstnere, der gør noget mærkeligt. Men den lille destruktion skulle jo sætte kongemagtens destruktion af utallige slavegjorte mennesker i relief. Statens er bare ødelæggelse.«

Ifølge Henrik Holm er der planer om at flytte samlingen fra Vestindisk Pakhus ved havnefronten til en mindre bygning i Brede, hvor der er den halve plads. Så hvis man har råd, skal man måske se at komme derhen. Det kan man godt, men kun hvis man betaler vagters løn. Og hvis man har kommercielle hensigter, som et photo shoot, skal man betale leje for hele stedet.

»Så nu er det kun for de rige og desværre uden for rækkevidde for de skoleklasser, der plejede at komme mange af.«